

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudce Mgr. Vadima Hlavatého a soudkyně Mgr. et Mgr. Lenky Bahýřové, Ph.D., v právní věci

žalobce: **P. V.**
zastoupený advokátem Mgr. Jiřím Zájedou
se sídlem Zahradnická 38, Blatná

proti

žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**
se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10.1.2017 č.j. MSP-245/2015-ODSK-OCT/19

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým byla zamítnuta jeho žádost ze dne 3. 8. 2015 o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti. V žalobě konstatoval, že zamítnutí jeho žádosti bylo odůvodněno

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

nesplněním podmínek stanovených v § 24 odst. 1 písm. c) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), jelikož v době smrti své novorozené dcery, která byla zavražděna svou matkou, bývalou družkou žalobce, s obětí nežil ve společné domácnosti. Žalobce namítl, že žalovaný v napadeném rozhodnutí účelově odkázal na nerelevantní úryvek rozsudku trestního soudu, z kontextu vytrženou část protokolu o výsledku žalobce a na komunikaci jeho bývalé družky s její kamarádkou, a naopak opomenul ty části spisového materiálu, které byly žalobci ku prospěchu. Žalobce připustil, že dočasně přespával u svých rodičů, nepovažuje to však za zásadní krok. Do bytu své družky pravidelně docházel a udržoval s ní a dětmi kontakty. S přihlédnutím ke svému zaměstnání byl v domácnosti v podstatě stejně často, pouze zde nepřespával. Nadále prováděl běžné nákupy, drobné opravy v bytě atd. Přespáváním u rodičů chtěli společně s družkou získat klid sami pro sebe a měli vůli se k sobě následně vrátit. Výhledově plánovali, že se sestěhují do rodinného domu, který žalobce pro všechny členy domácnosti rekonstruoval. Na podporu svých tvrzení žalobce citoval pasáže z prvostupňového rozsudku trestního soudu, z protokolů o výsleších družky, svědků a jeho samého. Zmínil rovněž svůj kladný vztah k oběma dětem družky (jehož jednoho je otcem), který by jistě měl i k zavražděné novorozené dceři. Aby bylo možné jeho jednání považovat za opuštění společné domácnosti, muselo by toto jednání být dostatečně intenzivní a především trvalé a konečné. K otázce dočasného odchodu (manžela) z domácnosti odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.4.2008, sp. zn. 26 Cdo 2786/2006. Ve výkladu ze strany žalovaného žalobce s ohledem na výše uvedené spatřuje znaky svévole a zneužití správního uvážení. Postup zvolený žalovaným je podle něj v rozporu s ustanoveními § 50 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „s. ř.“), dle nichž podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán a tento je povinen vždy provést důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.

Vyjádření žalovaného a replika žalobce

2. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. K pojmu společné domácnosti odkázal na článek zveřejněný na webu epravo.cz, dle něhož *domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Z této definice vyplývají dva pojmové znaky, které musejí být současně splněny, abychom mohli určité společenství dvou a více osob označit za domácnost. Prvním takovým znakem je trvalost soužití a druhým pak společné uhrazování nákladů na své potřeby. Z jednotlivých výpovědí účastníků trestního řízení a rozsudku odvolacího trestního soudu však dle žalovaného jednoznačně vyplývá, že trvalost soužití splněna nebyla, resp. dotčený rozsudek vyvrací tvrzení žalobce, že se svou družkou měli vůli se k sobě následně vrátit. Nic na tom nemění ani fakt, že žalobce nadále udržoval vztah s dětmi a družkou. Pokud žalobce argumentuje odůvodněním rozsudku prvostupňového trestního soudu, tak tento byl odvolacím soudem zrušen. Odvolací soud se přitom spolužitím žalobce a jeho družky zabýval, což se promítlo i do výroku o náhradě nemajetkové újmy. Žalovaný proto nesouhlasí s tím, že by napadené rozhodnutí neslo znaky svévole a zneužití správního uvážení. Stejně tak se ohradil proti tomu, že by nevycházel komplexně z celého trestního spisu. Napadené rozhodnutí ovšem opřel primárně o rozhodnutí odvolacího trestního soudu coby soudu poslední instance.*
3. V replice k vyjádření žalovaného žalobce nad rámec žaloby uvedl, že pro trestní řízení je zásadní rozhodnout o vině a trestu, nikoliv rozhodovat o nárocích uplatněných v adhezním řízení. Odvolací trestní soud se proto zabýval nárokem na náhradu škody

žalobce a jeho syna toliko okrajově. Nadto ve zbytku svého nároku byl žalobce odkázán do občanskoprávního řízení, není zde tedy překážka *rei iudicatae*.

Rozhodnutí správního orgánu a relevantní obsah správního spisu

4. Napadené rozhodnutí je odůvodněno tím, že pro vyhovění žádosti žalobce o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti nebyly splněny podmínky stanovené v § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech trestných činů. Žalovaný si jako podklad pro rozhodnutí vyžádal spis vedený u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 9 T 8/2015. Z něj zjistil, že v noci z 1.2.2015 na 2. 2. 2015 se novorozená dcera žalobce stala obětí zločinu vraždy spáchaného družkou žalobce, která byla za tento zločin odsouzena rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 2016, č.j. 8 To 7/2016 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Žalovaný konstatoval, že z provedeného dokazování nebylo zjištěno, že by žalobce v době smrti své novorozené dcery žil s poškozenou ve společné domácnosti. To vyplývá z odůvodnění výše zmíněného odsuzujícího rozsudku, podle kterého „[p]oškozený ... jako otec dítěte o těhotenství obžalované nevěděl a neprožíval tedy pocity očekávání narození nového potomka. S matkou již v té době *de facto* nežil, podnikal kroky k ukončení jejich vztahu a s ohledem na smrt dítěte si k němu (byť ne z vlastní viny) nemohl vypěstovat kladný vztah (...)“. Dále žalovaný citoval výpověď žalobce u Policie ČR „[t]akže jsme spolu žili, ale nebylo to ono. A to vygradovalo v to, že jsem někdy ve druhém týdnu letošního roku od nich odešel.“ Odkázal i na facebookovou komunikaci družky žalobce, v níž tato uvedla, že se od ní žalobce odstěhoval a šel bydlet ke své matce. To, že žalobce v době smrti své novorozené dcery nežil s poškozenou ve společné domácnosti, žalovaný dovozuje i z výpovědi přítelkyně družky, která jako svědkyně uvedla, že jí družka žalobce nejvíce psala koncem ledna 2015, tedy v době, kdy se od ní žalobce odstěhoval. Jelikož tedy žalobce v době smrti nežil s obětí v jedné domácnosti, byla jeho žádost o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti zamítnuta.
5. Z kopie výslechu žalobce u Policie ČR soud zjistil, že žalobce se k odchodu z domácnosti, resp. ze společného bytu a k domácnosti jako takové vyjadřoval následně: „*Takže jsme spolu žili, ale nebylo to ono. A to vygradovalo v to, že jsem někdy v druhém týdnu letošního roku od nich odešel. Ale vždycky minimálně každý druhý den jsem tam docházel za dětma. A dohodli jsme se, že spolu zkusíme, hlavně kvůli dětem dál fungovat. Měli jsme se k sobě zase sestěhovat během tohoto měsíce s tím, že to bude do baráku, který jsem rekonstruoval. Snažil jsem se prodat ten byt, ve kterém žila.*“ Svá tvrzení pak žalobce zopakoval a doplnil v rámci výpovědi před trestním soudem, kdy uvedl: „*Nakonec jsem to stejně nevydržel, odešel jsem, ale s tím, že jsem si myslel, že jí něco dojde a že se to zlepší. (...) Do domácnosti jsem potom docházel docela pravidelně. (...) Počítal jsem s tím, že tohle dovede [družku] k rozumu, abychom mohli společně žít, ale nenavrhol jsem společné soužití do bytu ... takže jsem navrhoval do rodinného domu, který vlastním, byť ještě není úplně zrekonstruovaný. S tímto jsem seznámil [družku] asi měsíc, tři týdny potom, co jsem odešel. Byly tam děti, které mě vedly k tomu, abych s ní žil dál (...) V lednu letošního roku byla řeč o tom, že by se měla [družka] s dětmi odstěhovat. Nechával jsem jí čas na to, aby si něco sehnala, nicméně nesháněla nic, nebylo pro mě udržitelné ten byt mít. (...) Pokud mám počítat byt, splácení hypotéky, splácení úvěru na přestavbu, tak bych řekl, že do rodinného rozpočtu jsem dával 27 až 30 tisíc měsíčně, [družce] jsem žádné peníze nedával, protože jsem se domníval, jak mi pořád tvrdila, že má rodičovský příspěvek 7.500 a alimenty [na dítě, které nemá s žalobcem] (...).*“

Posouzení žalobních bodů

6. Soud v mezích žalobních bodů přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s.ř.s.). Po posouzení věci dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
7. Podle § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech trestných činů *právo na peněžitou pomoc má osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.*
8. Podle § 3 s. ř. *nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.*
9. Podle § 50 odst. 2 věta první s. ř. *podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán.*
10. Pokud zákon o obětech trestných činů hovoří o domácnosti, má tím nepochybně na mysli rodinnou domácnost ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dříve označovanou jako společnou domácnost dle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník [srov. DURDÍK, Tomáš. Zákon o obětech trestných činů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018]. K soužití ve společné (dnes rodinné) domácnosti a k jejímu opuštění se vyjadřuje judikatura Nejvyššího soudu. Podle rozsudku ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 26 Cdo 507/2006 *„[s]polečnou domácnost vedou ti, kteří spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Soužití se považuje za trvalé, jsou-li zde objektivně zjištělné okolnosti, které svědčí o úmyslu vést takové společenství trvale, nikoliv jen na přechodnou dobu; společné uhrazování nákladů na životní potřeby lze charakterizovat jako hospodářské soužití, při němž osoby společně hospodaří se svými příjmy, nejsou přesně oddělovány finanční prostředky a nerozlišuje se, kterých věcí v domácnosti smějí tyto osoby užívat. Společná domácnost je tedy spotřební společenství vyznačující se trvalostí soužití a sdružením alespoň části společných prostředků. Pouhé opuštění bytu (odstěhování svršků, případně i odhlášení se z trvalého pobytu) bez dalšího nepostačuje pro závěr, že jde o trvalé opuštění společné domácnosti. Trvalé opuštění společné domácnosti je možno obecně vymezit jako jednání vedené s úmyslem domácnost zrušit a již neobnovit.“* V žalobcem zmíněném rozsudku ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 26 Cdo 2786/2006 se pak uvádí, že *„[o]dchod manžela z bytu, jež je spojen s odstěhováním jeho svršků, za situace, kdy tomuto odchodu předcházely vzájemné konflikty v manželství, je-li motivován snahou vyhnout se konfliktům, nelze pokládat za trvalé opuštění společné domácnosti (...). Tímto však není vyloučeno, že nájemce pojme úmysl trvale opustit společnou domácnost až po odchodu ze společné domácnosti nebo že vůli trvale opustit společnou domácnost zrealizuje až postupně.“*
11. Podstatou domácnosti je tedy trvalé soužití dvou nebo více fyzických osob ve spotřebním společenství, v němž jednotliví členové přispívají k úhradě nákladů i k obstarávání společných potřeb. Naopak není nutnou podmínkou, aby tyto fyzické osoby obývaly jediné společné obydlí, byť tomu tak zpravidla bývá; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 292/2013, cit. *„[s]oužití ve společné domácnosti je totiž možné i tehdy, bydlí-li její členové ve více bytech, jestliže spolu žijí trvale a jestliže společně uhrazují náklady na své potřeby.“*
12. Napadené rozhodnutí je zbudováno na závěru o opuštění domácnosti žalobcem ve vztahu k družce (a ostatním dětem), s ohledem na specifickou věc je však potřeba se zaměřit rovněž na vztah žalobce k jeho zavražděné novorozené dceři, tedy na jejich případné soužití ve společné domácnosti. Klíčové ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech

trestných činů ostatně přiznává právo na peněžitou pomoc osobě pozůstalé po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, která byla (mj.) rodičem *zemřelého* (poznámka soudu: tuto podmínku žalobce splňuje) a současně v době jeho smrti s *ním* žila v domácnosti. Z rozhodnutí odvolacího trestního soudu a potažmo i z napadeného rozhodnutí jednoznačně vyplývá, že žalobce si k oběti v době činu nemohl vytvořit citový vztah, protože vůbec nevěděl o tom, že se má narodit, nemohl s ní žít a pečovat o ni. Žalobce žádnou z těchto skutečností nerozporoval. To, že žalobce vůbec nevěděl o těhotenství své družky a narození své dcery, ve spojení s tragickým průběhem dalších událostí fakticky znemožnilo vznik trvalého soužití a spotřebního společenství mezi žalobcem a jeho zavražděnou novorozenou dcerou. Řeceno jinými slovy, je zcela vyloučeno, aby žalobce vedl rodinnou domácnost (společnou domácnost) ve shora popsaném smyslu s někým, o jehož existenci neměl ani tušení.

13. Nad rámec výše uvedeného se soud zabýval také opuštěním domácnosti žalobcem ve vztahu k družce. Lze souhlasit s názorem žalovaného, že se odvolací trestní soud zabýval též spolužitím žalobce a jeho bývalé družky. Konstatování rozpadu jejich vztahu podpořilo závěr o tom, že žalobcův vztah k zavražděné novorozené dceři nemohl být dostatečně intenzivní, což se poté odrazilo ve snížení částky nemajetkové újmy přiznané žalobci. Formulace „[žalobce] s matkou již v té době *de facto* nežil, podnikal kroky k ukončení jejich vztahu“, je sice strohá, avšak výstižná. Žalobcova argumentace odůvodněním rozsudku prvostupňového trestního soudu není na místě, neboť ten byl v celém rozsahu zrušen a odvolací trestní soud si učinil o poměru žalobce a jeho bývalé družky vlastní úsudek. K tomu měl k dispozici výsledky žalobce, jeho družky a ostatních svědků, a to včetně těch částí, jimiž nyní argumentuje žalobce s cílem podpořit své tvrzení o neopuštění domácnosti a snaze o udržení či znovuoobnovení vztahu. Přesto odvolací trestní soud uzavřel, že žalobce se svou družkou nežil v době smrti jejich dcery a chtěl vztah ukončit. Z toho nepochybně vyplývá, že neuvěřil tvrzení žalobce, že se jednalo toliko o dočasné odloučení a že chtěl ve vztahu pokračovat. Je proto nutné dát za pravdu žalovanému, jestliže vycházel primárně z rozsudku odvolacího trestního soudu. Ostatní úryvky z trestního spisu zmíněné žalovaným v napadeném rozhodnutí lze vnímat jako objasnění, na základě čeho odvolací trestní soud dospěl ke svému závěru, který je vskutku stručný. Žalovaný tedy vycházel z relevantního, přesvědčivého a jednoznačného podkladu v podobě kompletního trestního spisu, jenž v sobě zahrnoval ostatní podklady, včetně jejich hodnocení. Postupoval tedy v souladu se zásadou materiální pravdy zakotvené v § 3 s. ř., k níž se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 12. 2010, sp. zn. 4 Ads 44/2010 takto: „Naplnění zásady materiální pravdy vyžaduje, aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení a uplatnění zejména zásad legality (zákonnosti), přiměřenosti a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů. Pouze v takovém případě je možno považovat skutkový stav za dostatečně zjištěný (Skulová, J. In: Skulová, J. a kol. Správní právo procesní. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 71),“ a rovněž si dle § 50 odst. 2 věta první s. ř. opatřil veškeré důkazy podstatné pro rozhodnutí. Nelze proto přisvědčit názoru žalobce, že žalovaný účelově vynechal důkazy (jejich části) svědčící v jeho prospěch, neboť nebyl povinen v napadeném rozhodnutí uvádět rozporné části trestního spisu a vypořádat se s nimi.
14. Soud pro úplnost též samostatně posoudil podklady napadeného rozhodnutí, zejm. výpovědi žalobce, přičemž neshledal, že by zde byly důvodné pochybnosti o závěrech učiněných odvolacím trestním soudem. Žalobce ze společné domácnosti odešel a do bytu docházel kvůli dětem, jelikož jedno z dětí bylo jeho vlastní a k druhému měl kladný vztah.

Je zjevné, že o vztah s družkou již opravdový zájem neměl, pouze se snažil zklidnit jejich vzájemné konflikty kvůli dětem. Tato situace se dá připodobnit k rozvedenému manželství, kdy manžel i nadále projevuje intenzivní zájem o své děti (což je jistě žádoucí), avšak není již součástí společné domácnosti. V této souvislosti nelze opomenout, že žalobce měl ve vztahu ke svému vlastnímu dítěti též vyživovací povinnost. Soud neuvěřil ani tvrzení žalobce, že mělo dojít k opětovnému sestěhování s jeho družkou do zrekonstruovaného domu. Jde o jednostranné tvrzení žalobce, které nebylo ničím prokázáno. Z ničeho nevyplývá ani to, že se žalobci podařilo družku k opětovnému sestěhování přesvědčit. Žalobce uvedl, že dával peníze do „rodinného rozpočtu“, ovšem z větší části se jednalo o investici do jím vlastněného domu, kde jeho družka s dětmi nebydleli. Co se týče bytu, z něhož se odstěhoval, není ze spisu zcela jasné, zda se jednalo o jím vlastněný byt či snad o byt v nájmu. Na druhou stranu žalobce vypověděl, že družce žádné peníze nedával, protože se mylně domníval, že pobírá rodičovský příspěvek a alimenty. Tato zásadní neznalost žalobce o důležitých aspektech hospodaření jeho družky rovněž prokazatelně svědčí o rozpadu jejich spotřebního společenství, a tím i společné domácnosti (povědomí družky o hospodaření žalobce lze též vyloučit). Na tomto závěru nic nemění ani případné umožnění družce bydlet v bytě žalobce, či placení nájemného za družku (v bytě s družkou nadto bydlelo i dítě, ke kterému měl žalobce vyživovací povinnost), protože družka nemohla reálně hospodařit s penězi žalobce a *vice versa*. Soud se proto přiklání k názoru, že žalobce chtěl především finančně podporovat děti, nikoli udržovat společnou domácnost s družkou. V projednávané věci tak nebyla naplněna podmínka trvalosti soužití, ani podmínka existence spotřebního společenství žalobce a jeho družky v rozhodné době.

15. Lze shrnout, že žalobce v době smrti své novorozené dcery nežil v jedné domácnosti ani s ní, ani se svou družkou, a právo na peněžitou pomoc poskytovanou obětmi trestných činů mu tudíž nenáleží.

Závěr

16. Soud vzhledem k výše uvedenému neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl. Za splnění podmínek zakotvených v § 51 odst. 1 s.ř.s. tak učinil bez nařízení jednání (žalobce i žalovaný s takovým projednáním věci výslovně souhlasili).
17. Protože žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů

vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

Praha 23. října 2019

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu